

İZCİLİĞE YÖNELİMDE ETKEN OLAN FAKTÖRLER

Suat Karaküçük*

ÖZET

Bu çalışmanın amacını izciliğe yönelimde etken olan faktörlerin belirlenmesi oluşturmaktadır. Araştırma, Ankara'da etkinliklerini sürdüren ve çeşitli izci gruplarına mensup 237 izci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, izciliğe yönelimde "doğa ile iç içe yaşamak" ağırlıklı ortalama olarak 191.6 puanla birinci sırada yer alırken "yeni arkadaşlar edinmek" 182.8 puanla ikinci sırada yer almıştır. İzciliğe ilk yönlendiren faktör arkadaş çevresi (156.0 puan) en fazla etken olurken, medyanın rolü ise son sırada yer almaktadır (47.0 puan). Ayrıca izciler, izciliğe büyük bir oranda (% 96.6) okulda başlamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: İzcilik, Etkili Faktörler.

EFFECTIVE FACTORS TOWARDS SCOUTING

ABSTRACT

The purpose of this study is to assess effective factors to motivate persons towards scouting. The research was accomplished on total of 237 active scouts belongs to different scouting groups in Ankara. According to results of this study among the motivation factors towards scouting while "to live in nature" was in the first place with 191.6 points, "to find new friends" was in the second place with (182.8 points while). The first factor to motivate them scouting was friends environmen (156.0 pts) the role of media was in the last (47.0 pts). In addition scouts have mostly begun to scouting in schools (96.6 %).

Key Words: Scouting, Effective Factors.

(*) Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu / Ankara

GİRİŞ

"İyi yurttaş iyi insan" parolasıyla yola çıkan izcilik, 1907 yılında İngiltere'de B.Powell öncülüğünde doğan bir harekettir. Doğa ile içice yaşamayı hedef alır. Bu yaşam tarzı, Tanrıya, vatana karşı görevlerin yerine getirileceği izcilik türesine^{^)} uyulacağı, başkalarına her zaman yardımda bulunulacağı, bedence sağlam, fikirce uyanık ve ahlakça dürüst olunacağı temel prensiplerine dayanır. İzci bu görevleri yerine getireceğine and içer.

WOSM'e göre (World Organization of Scout Movement) izcilik hareketinin amacı gençlerin, birey olarak fiziksel, entellektüel, sosyal ve manevi potansiyellerinin tamamına ulaşarak onları sorumlu yurttaşlar ve yerel, ulusal ve uluslararası toplumların üyesi olarak gelişmelerine katkıda bulunmak olarak belirlenmiştir. (Hartog, 1985:284)

Genellikle gelişim çağındaki çocuklara hitap eden izcilik, aile ve okul eğitiminden doğan boşluğun doldurulmasında önemli bir fonksiyon üstlenmiştir.

Boş zamanlarda bir lider gözetiminde bilgi ve becerilerin kazanılması için genellikle doğa içinde yaparak, deneyerek, yaşayarak ve gözleyerek yapılan etkinlikler olan izciliğin spor gibi diğer ders dışı etkinliklerle beraber genel eğitimi tamamlayan bir ikinci eğitimi sağladığı kabul edilmektedir (Stoke, 1967:60; Karayegen, 1973:4). Ya da, "yaparak öğrenme metoduna" dayalı "çocuk okumaktan çok yapmaya hazırdır" anlayışı ile izcilik etkinlikleri genel eğitimin doğal uzantısı olarak tanımlanır (Hartog, 1985:174).

İzcilik bir gençlik hareketidir. Yetişkinler ise bu organizasyonda izcilik hedefleri doğrultusunda gençlere hizmet verme rolünü üstlenirler.

Genç insanlar enerji yüklüdür ve saklı olan bu enerjilerini herhangi bir şekilde açığa çıkarmak için çeşitli yollar arayacaklardır. Bu durumda gencin enerjisi olumlu eylemlere yönelebildiği gibi, sosyal yaşantı, aile yaşantısı ve bunu sosyo-ekonomik etkilerinden ileri gelen doyumsuzluklar ve bunların oluşturduğu gerginliklerden dolayı olumsuz eylemlere de yönelebilmektedir. Burada ayaklanmış gerginlikler ve duygusalılık Freud'un yaklaşımına göre yön değiştirmek suretiyle oyun ve spora yönlendirilebilir. Alternatif eylem olarak sunulan ve izciliğin de yer alabileceği bu etkinlikler gencin enerjisinin doğru yolda harcanmasına yardımcı olur (Cordes, 1996:3; Öztabağ, 1973:21).

Oyun, spor veya izcilik gibi etkinliklerden hangisini tercih edeceği ise kişiyi o yönde spor yapmaya, izciliğe ya da bir başka etkinliğe yönelten, birey davranışlarını etkileyen motivlerdir. Ve bu motivler insanlara göre farklılıklar gösterirler (Öztabağ, 1973:16). Örneğin sporda motivler bireylerin kişiliği ve amaçlarına bağlı olarak belli

(1) İzcilik türesi şunlardan oluşur: 1.İzci sözünün eridir, şeref ve onurunu her şeyin üstünde tutar, 2. İzci yurduna, ulusuna, ailesine ve liderlerine sadıktır. 3. İzci başkalarına yardımcı ve yararlıdır. 4. İzci herkeın arkadaşı ve bütün izcilerin de kardeşidir. 5. İzci nazıktır. 6. İzci doğayı sever, korur. 7. İzci büyüklerini sayar, küçüklerini korur. 8. İzci zorluklar karşısında yılmaz, her türlü koşullar içinde neşelidir. 9. İzci tedbirli ve tutumludur. 10. İzci fikir, söz ve davranışlarında dürüst, yapıcı ve olumludur (İzciliğin El Kitabı, 1996:6).

bir durum ya da sürenin ötesinde sportif faaliyetlerde yer alma isteğini gösterir. Bu durumda sporda motivler spor etkinliğinden önce, devamında ve sonrasında oluşan bilimsel ve duygusal süreçlerdir (Beyer, 1987:419).

İzciliğe yönelen gencin, sadece izciliği çok sevmek ya da izcilik aşkı ile hareket ettiğini söylemek yetersiz kalabilir. Ailenin eski bir izci olması yeni bir çevre, öğretmenlerin yönlendirmesi, medya, dünya görüşü, herhangi bir eksizliği telafi etmek gibi yaklaşımlar da öne çıkmaktadır (Başer, 1986:72). Bu nedenler gencin ihtiyaçları ile uyumlu ise genç izciliğe çok daha kolay yönlendirilmiş olacaktır.

Okulların ağır rekabet ortamları öğrencinin rekabetten uzak izcilik gibi etkinliklere yönelmesini adeta zorunlu hale getirir (Bove, 1937:21). İzciliğin bu özelliği öğrencinin rahatlayıcı bir ortama yönelmesini kolaylaştırmaktadır.

Buradan hareketle çalışmanın amacını; aktif izcilik faaliyetlerine katılıma yönelen faktörler ile izciliğe katılımın nedenlerini araştırmak oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın çalışma evreni Ankara'da aktif etkinliklere katılan izcilerden, örneklem grubu ise belirli izcilik derecelerinde olan ve tesadüfi olarak seçilen 237 izciden oluşmaktadır.

Veriler, 10 soruluk bir anketle toplanmıştır. Anketler izcilere liderleri aracılığıyla ulaştırılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Tablo 1'de görüldüğü gibi, deneklerin % 56.5'i (134 kişi) bayan, % 43.5'i (103 kişi) ise erkeklerden oluşmaktadır. Yaşları ise ağırlıklı olarak (% 55.3) 13-15 yaş arasında bulunmaktadır. Deneklerin büyük çoğunluğu (% 75.1) orta gelir düzeyindedir.

Tablo 1: Kişisel Bilgiler

		f	%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	134	56.5	237
	Erkek	103	43.5	
Yaş	9-12	44	18.6	237
	13-15	131	55.3	
	16-19	58	24.5	
	20 ve üstü	04	1.7	
Gelir Düzeyi	Çok düşük	03	1.3	237
	Düşük	12	5.1	
	Orta	178	75.1	
	Yüksek	35	14.8	
	Çok Yüksek	03	1.3	
	Cevapsız	06	2.5	

Tablo 2: İzcilik Faaliyetlerine Katılım Nedenleri

Katılım Nedenleri		1. Derecede pekçok önemli	2. Derecede çok önemli	3. Derecede orta önemli	4. Derecede az önemli	5. Derecede çok az önemli	Toplam Ağırlıklı Ortalama Puanı
Doğa ile iç içe yaşamak	F %	144 60.8	39 16.5	16 6.8	12 5.1	10 4.2	191.6
Sağlıklı ve Güçlü Olabilmek	F %	117 49.4	44 18.6	19 8.0	13 5.5	9 3.8	170.6
Yeni Arkadaşlar Edinmek	F %	111 46.8	57 24.1	29 12.2	16 6.8	12 5.1	182.8
Mutlu Olabilmek	F %	109 46.0	37 15.6	22 9.3	18 7.6	14 5.9	161.8
Kötü alışkanlıklardan Uzak Durmak	F %	92 38.8	35 14.8	28 11.8	23 9.7	27 11.4	151.4
Macera Aramak	F %	91 38.4	41 17.3	42 17.7	23 9.7	21 8.9	162.4
Yeni Uğraşlara Karşı Merakım	F %	78 32.9	46 19.4	32 13.5	35 14.8	19 8.0	151.8
Üniformalı bir grubun üyesi olmak	F %	76 32.1	37 15.6	40 16.9	14 5.9	37 15.6	142.6
Farklı Bir Yaşantı Elde etmek	F %	69 29.1	62 26.2	36 15.2	25 10.5	18 7.6	153.8
Seyahat Edebilmek	F %	60 25.3	47 19.8	46 19.4	32 13.5	17 7.2	141.4
Toplumda Fark Edilebilmek	F %	52 21.9	44 18.6	38 16.0	36 15.2	21 8.9	128.6
Hiçbir amaç Taşımıyorum	F %	16 6.8	7 3.0	8 3.4	14 5.9	105 44.3	53.0

N: 237

Tablo 2'den de izlenebileceği gibi, İzcilığe katılım nedenlerinin başında "doğa ile iç içe yaşamak" gelmektedir. Denekler bu nedeni birinci derecede önemli bulmaktadır (144 kişi % 60.8). Bu durum izciliğin doğasıyla büyük bir paralellik oluşturmaktadır. Nitekim izcilik temelde doğada yaşamayı öğreten, açık havada yapılan etkinliklere verilen bir isimdir (Powell, 1964:3). Bir bakıma izcilik, doğa ile özdeşleşmiştir. "Sağlıklı ve güçlü olabilmek" için izciliğe katılım ikinci sırada yer almaktadır (117 denek % 49.4). İzcilik bir aktiviteyi içermektedir. Aktivite ise sağlıklı ve güçlü olma sonucunu doğurmaktadır. Bu anlayış spor aktiviteleri ile eşdeğer bir benzeşmeyi çağrıştırmaktadır.

dır. "Yeni arkadaşlar edinmek" denekler tarafından 3. sırada birinci derecede önemli bulunmuştur. Zira, izcilik bir grup etkinliğidir. İnsanların birbirleriyle rahatça diyalog kurup arkadaş olabilecekleri son derece uygun ortamlar oluşturur. Bu durum özellikle gelişme çağı çocukları için ideal sayılabilecek ve bu yolla sosyalleşmenin sağlanabileceği atmosferi yaratır.

Deneklerin katılım nedenlerinin ağırlıklı olarak anlaşılabilmesi için bunların nedenleri, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci derecede önemli bulup bulmadıklarının da değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Buna göre deneklerin toplam ağırlıklı ortalamalara göre izciliğe katılım nedenlerine bakıldığında, yine en fazla "doğa ile iç içe yaşamak" öne çıkmaktadır (191.6 puan). Bunu "yeni arkadaşlar edinmek" (182.8 puan), "sağlıklı ve güçlü olabilmek" (170.6 puan) ve "macera aramak" (162.4 puan) takip etmektedir. Amaçsız izciliğe katılım derecesi ise gerek önem derecesine gerekse ağırlıklı ortalamaya göre son sırada yer almaktadır. Bu da izcilerin bu etkinliğe katılırken büyük bir çoğunlukla bir nedenlerinin olduğunu ortaya koymaktadır.

İzciliğin kuruluşundan itibaren gelişiminin temelinde yer alan izciliğin ilgi çekici bulunması ve başkalarına yardım etmekten hoşlanmak gibi iki neden ileri sürülmektedir (Powell, 1964:2). Bu nedenler araştırma bulgularıyla kısmen örtüşmektedir.

Tablo 3: İzciliğe Yönlendiren Faktörler

Faktörler	Önem Dereceleri					Toplam Ağırlıklı Ortalama Puanı
	1. Derecede pekçok önemli	2. Derecede çok önemli	3. Derecede orta önemli	4. Derecede az önemli	5. Derecede çok az önemli	
Ailem	52 21.9	40 16.9	28 11.8	12 5.1	9 3.8	107.4
Arkadaşlarım/ Arkadaşım	107 45.1	40 16.9	22 9.3	8 3.4	3 1.3	156.0
Beden Eğitimi Öğretmenim	12 5.1	14 5.9	24 10.1	26 11.0	24 10.1	52.8
Diğer Öğretmenlerim	45 19.0	26 11.0	23 9.7	25 10.5	9 3.8	91.4
Medya (tv. radyo, gazete vs.)	15 6.3	8 3.4	10 4.2	24 10.1	50 21.1	47.0

N:237

Tablo 3'de deneklerin izciliğe ilgilerinin ilk kez arkadaş/arkadaşları aracılığıyla

çekildiği görülmektedir (107 denek % 45.1). Denekler izciliğe yönlendirilmelerinde, ikinci sırada birinci derecede önemli olarak ailelerini belirtmektedirler. Bunu beden eğitimi öğretmenlerinin dışındaki öğretmenleri beden eğitimi öğretmenleri ve medya takip etmektedir. Toplam ağırlıklı ortalamalara bakıldığında da üst sıralardaki sıralamaların değişmediği görülmektedir. Bu durum Karaküçük ve Yetim'in (1997) sporcuların spora yönlendirilmeleri üzerine yaptıkları araştırma sonuçları ile farklılık göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, sporcuların, spora yönlendirilmelerinde en önemli faktör beden eğitimi öğretmenleri olarak bulunmuştur. Medya'nın rolü ise, her iki araştırma için de ortak ve benzer bir sonuç ile etkileme düzeyi en düşük faktör olmuştur.

Medyanın sporun veya izciliğin topluma yaygınlaştırılmasındaki rolü diğer araştırma sonuçlarına göre de çok düşük bulunmaktadır. Medyanın aktif spora veya izcilik gibi etkinliklere yönlendirme yerine, pasif izleyiciliği teşvik eden yayınları bu sonuçları doğurmaktadır (Turan, 1994; Karaküçük ve Yetim, 1997).

Tablo 4: İzciliğe İlk Başlanılan Yer

Yer	f	%
Okul	229	96.6
Halk Eğitim	-	-
Gençlik Spor Müdürlüğü veya İzcilik Federasyonu Birimleri	3	1.3
Cevapsız	5	2.1
Toplam	237	100

İzcilik genellikle bir okul faaliyeti olarak örgütlenmiştir. Nitekim Tablo 4'de bunu ortaya koymaktadır. Deneklerin tamamına yakın bir bölümü izciliğe okullarında başladıklarını belirtmektedirler (% 96.6). Bu sonuç Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İzcilik Dairesini de öne çıkarmaktadır. Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne bağlı İzcilik Federasyonunun ise, izciliğin yaygınlaşmasında çok yetersiz olduğunu, müstakil örgütlenmesi ve bütçesine rağmen fonksiyonel olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 5: İzcilik Dışında Boş Zamanlarda Yapılan Etkinlikler

Etkinlikler		f	%
Aktif Spor Yaparım		124	52.3
Müzikle Uğraşırım		108	45.6
Satranç Oynarım	27	11.4	
Tiyatro ile Uğraşırım	42	17.7	
Hiçbir Şeyle Uğraşmam	14	5.9	

N: 237

Deneklerden elde edilen bilgilere göre, izcilikle uğraşanların önemli bir kısmı (% 52.3) ayrıca boş zamanlarında aktif sporla uğraşmayı tercih etmektedirler. Müzikle uğraşanların oranı ise önemli sayılabilecek bir düzeydedir (% 45.6). Boş zamanlarında izcilikten başka bir şeyle uğraşmayanların oranı ise oldukça düşüktür (% 5.9) (Tablo 5). Bu durum izcilerin, çok yönlü sosyal ve aktif insanlar olduklarının önemli bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 6: İzçiliğin Başarıya Etkisi

Başarıya Etki Düzeyi	f	%
Pek çok	27	11.4
Çok	64	27.0
Orta	93	39.2
Az	26	11.0
Hiç	14	5.9
Cevapsız	13	5.5
Toplam	237	100

Denekler, boş zamanlarında izcilik etkinliklerine katılmanın akademik başarılarına orta düzeyde etkisinin (% 39.2) olduğunu, çok veya pek çok düzeyde etkisinin ise % 38.4 düzeyinde olduğunu belirtmektedirler. Hiç etkisi olmuyor diyenler ise % 5.5 gibi çok düşük bir oranda kalmaktadır (Tablo 6). Bu durum "izçiliğin; aile ve okul eğiti-

minin eksikliğini tamamlar" görüşü ile de bir benzerlik taşımaktadır (Çalışma Rehberi, 1997).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Genç bir nüfusa sahip Türkiye için önemli bir boş zaman değerlendirme aracı olarak kabul edilebilecek izcilik, amaçları, türesi, ulusal ve evrensel değerleri öne çıkaran yaklaşımlarıyla "önemsenmeyi" hak etmektedir.

Bu araştırma sınırlılıkları içerisinde, gençlerin izciliği doğa ile iç içe yaşamak, yeni arkadaşlar edinmek, sağlıklı ve güçlü olabilmek amaçları ile tercih ettikleri anlaşılmıştır. Ayrıca izciliğe yönelimde en fazla arkadaşlarının etkin olduğu, bunun yanında medyanın etkisinin yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. İzciliğin büyük bir oranda okullarda başladığı da bu araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar arasındadır.

İzciliğin topluma yaygınlaştırılması konusunda İzcilik Federasyonu mutlaka aktif hale getirilmelidir. MEB İzcilik Dairesinin yetkileri ve imkanları da fazlalaştırılmalıdır. Toplumun bilinçlendiği, doğaya ve doğa etkinliklerine ilgisinin yoğun olarak görüldüğü bir dönemde izciliğin sınırlı sayılarda kalması çok düşündürücüdür. Toplumdaki potansiyel değerlendirilmelidir. Bunun için Dağcılık, Kayak, Herkes İçin Spor Federasyonlarıyla işbirliği yolları aranmalıdır. İzcilik, üniformanın katı-disipliner yüzünden çok yumuşak-gülen yüzü ile toplumun karşısına çıkabilmelidir.

Çevre etkinlikleri, izciliğin doğasında olan bir harekettir. Bu gün entellektüel bir boyut kazanan bu etkinlikleri izcilik hareketi öne çıkarmalı böylece medyanın ve dolayısıyla toplumun dikkatini çekebilmelidir.

İzcilik bir tören-gösteri topluluğu görünümünden; ülkenin önemli sorunlarından olan çevrecilik gibi olaylara el atan, doğa ile kucak kucağa uygulamaları öne çıkaran değişimi ve gelişimi takip edip buna uyum sağlayabilen bir icraat topluluğu görünümüne bürünebilmeyi başarmalıdır.

KAYNAKLAR

- İzcinin El Kitabı, İzcilik Federasyonu Yayını, Ankara, 1996.
Hortog, R.; Elements For a Scout Programme World Scout Bureau, Geneva 1988. (Türkçesi: İzcilik Federasyonu, 1993).
Bove, P.; izciliğin Psikolojik Temelleri; Terbiyevi Değeri Savaş insiyakı ve Gençlerin Ülküsü, (Çev: Mustafa Işıksal), İstanbul, 1937.
Baser, E.; Uygulamalı Spor Psikolojisi; Performans Sporunda Psikolojinin Rolü, BTSGM Yayını, No: 31, Ankara, 1986.
Bayer, E. (Ed.); Dictionary of Sport Science, Schomdorf, 1987.
Cardes, K.A. And İbrahim, H.M.; Applications in Recreation and Leisure for Today and The Future, Mosby-Year Book, inc. St. Louis, Missouri 1996.
Öztabağ, L.; Spor Psikolojisi, TFF Yayını, No: 4, Ankara, 1973.
Powell, B.; Erkek Çocuklar İçin izcilik, (Çev: A.E. Uysal ve N. Erkol), Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, İstanbul 1964.
Karaküçük, S. ve Yetim, A.; Sporculann Spor Yapma Amaçları ve Spora Yönlendirilmelerinde Etkin Olan Faktörler Üzerine Bir Araştırma, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 1, No: 2, Temmuz 1997, s. 71-72.
Turan, E.; Medyanın Siyasi Hayata Etkileri, İrfan Yayıncılık, İstanbul, 1994.
Karayeğen, Ö.; "Eğitim Sistemi İçinde İzciliğin Yeri", izcilik ve Gençlik Dergisi, C. 1, No: 2, Kasım 1973, s. 3-7.
Stoke, H.W.; Lowbeer, H. ve Capelle, J.; Okul Programları Reformu ve Eğitimin Geliştirilmesi, OECD Raporu, MEB Yayını, Ankara, 1967.
Beden Eğitimi Öğrenilenlerinin Ders Dışı ve Ders İçi Çalışma Rehberi, MEB Yayını, Ankara, 1997.